

LÄÄNEMERE TEGEVUSKAVA RAKENDUSPLAAN

AASTATEKS 2008–2011

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

2005. aasta märtsis toimunud Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse komisjoni (edaspidi *HELCOM*) 26. istungi ja 2005. aasta juunis toimunud *HELCOMi* delegatsioonijuhtide 17. istungi käigus teadvustasid Läänemere riigid ja Euroopa Komisjon (edaspidi *EK*) vajadust Läänemere regionaalse tegevuskava järele, mis oleks peamine vahend ökosüsteemse lähenemisviisi rakendamisel Läänemere piirkonnas, ning leppisid kokku, et *HELCOM* peab omama selles protsessis juhtivat rolli.

Läänemere tegevuskava hõlmab kindlaksmääratud meetmeid, mida tuleb keskkonnaeesmärkide saavutamiseks rakendada kokkulepitud ajaperioodi kestel, ning kasutatud meetmete keskkonnavaluste, sotsiaalsete ja majanduslike kulude ja tulude hindamist.

Läänemere tegevuskava ettevalmistamise nõupidamised algasid 2005. aasta teisel poolel ja kestsid 2007. aasta sügiseni.

15. novembril 2007. a kiideti Poolas, Krakowis *HELCOMi* kohtumisel ministrite tasandil heaks Läänemere tegevuskava aastani 2021.

Vabariigi Valitsuse (edaspidi *VV*) 12. detsembri 2005. a korraldusega nr 784 võeti vastu „Ministriumidevahelise komisjoni moodustamine merenduse, merekaitse ja reostustõrje küsimuste lahendamise koordineerimiseks“ (edaspidi *merekomisjon*). Merekomisjoni teenindamine on antud ülesandeks Keskkonnaministriumile.

Merekomisjoni juhtimisel on koostatud riiklik Läänemere tegevuskava rakendusplaan aastateks 2008–2011 (edaspidi *LTRP*). Plaan koosneb neljast põhilisest osast:

1. Merekeskkonna eutrofeerumise inimtegevusest põhjustatud lisamõjude piiramine ja vältimine (toitainete merekeskkonda sattumise vähendamine);
2. Looduse kaitse ning bioloogilise mitmekesisuse säilitamine ja võõrliikide sissetungi piiramine;
3. Ohtlike ja kahjulike ainete merekeskkonda sattumise piiramine ja vältimine;
4. Mereline tegevus (laevaliikluse korraldamise parandamine, merekeskkonnas toimunud õnnetuste ohjamine, laevadelt pärineva reostuse piiramine ja vältimine).

Merekomisjoni töös osalevad ministriumid on kaasatud *LTRPi* väljatöötamisse nende põhimääruse ülesannetest lähtudes alljärgnevalt:

1. Majandus- ja Kommunikatsiooniministrium (edaspidi *MKM*) – mereline tegevus, ohtlikud ained ja eutrofeerumine (meresõiduohutus, laevadelt pärinev reostus);
2. Siseministrium (edaspidi *SIM*) – mereline tegevus (reostuse avastamine ja likvideerimine);
3. Sotsiaalministrium (edaspidi *SoM*) – suplusvee kvaliteet, ohtlikud ained;
4. Põllumajandusministrium (edaspidi *PM*) – eutrofeerumine (põllumajandusest lähtuv reostus), ohtlikud ained (biotsiidid) ning looduse kaitse ja bioloogiline mitmekesisus (kalaressursside kasutamine);
5. Keskkonnaministrium (edaspidi *KKM*) – eutrofeerumine, looduse kaitse ja bioloogiline mitmekesisus, mereline tegevus ja *LTRPi* koostamise üldjuhtimine;

6. Rahandusministeerium on kaasatud komisjoni töösse.

VV protokollilise otsuse eelnõu, seletuskirja ja rakendusplaani on koostanud merekomisjonis osalevate ministeeriumide sisendite põhjal: Keskkonnaministeeriumi veeosakonna merekeskkonna büroo juhataja kt Silver Vahtra (tel 626 2987, silver.vahtra@envir.ee), nõunik Olev Luhtein (tel 626 2896, olev.luhtein@envir.ee) ja peaspetsialist Agnes Villmann (tel 626 2936, agnes.villmann@envir.ee). Eelnõu ja seletuskirja keeleteimetaja oli Keskkonnaministeeriumi haldusosakonna spetsialist Enel Ormus (tel 626 2906, enel.ormus@envir.ee).

2. Eesmärk

LTRPi eesmärk on HELCOMi Läänemere tegevuskavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks kokku lepitud esmase tegevuse täpsustamine ja jaotamine ministeeriumide vahel, mis võimaldaks merekeskkonna kaitset aastatel 2008–2011 riigi tasandil ellu viia. Plaani rakendamiseks tuleb ministeeriumidel oma arengukavades ja tööplaanides kavandada vajalikud tööd, kaasates valitsemisala asutusi, ettevõtjaid ning kutseliituseid.

Plaan võib vajada perioodil 2008–2011 täpsustamist vastavalt HELCOMis toimunud arengule.

Kuna HELCOMi Läänemere tegevuskava on koostatud kuni aastani 2021, tekib tulevikus vajadus veel mitme riikliku plaani koostamise järele.

3. Plaani sisu

3.1. Eutrofeerumine

HELCOMi Läänemere tegevuskava eutrofeerumist käsitleva peatüki põhieesmärk on maismaalt lähtuva inimtegevusest põhjustatud lämmastiku- ja fosfori lisakoormuse piiramine üldise eutrofeerumise ohjeldamiseks Läänemeres.

KKMi vastutusala:

3.1.1. Veeseaduse muutmise seadus (Rakenduskava tabelis punkt 1.1.)

Võetakse vastu 2008. a veeseaduse muutmise seadus, mis sätestab 1992. a Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsiooni parandatud lisast III tuleneva järgmise lisapiirangu põllumajandustootmisele:

- piiratakse sõnnikuga antava fosfori kogust 25 kg-ni haritava maa ühele hektarile aastas.

Riigikogule esitatakse 2009. a uus veeseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega sätestatakse 1992. a Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsiooni parandatud lisast III tulenevad järgmised piirangud ja täpsustused põllumajandustootmisele:

- kehtestatakse mulla- ja sõnnikuproovide võtmise meetodika;
- kehtestatakse loomühiku (edaspidi *lii*) ümberarvutamise koefitsiendid;
- kehtestatakse loomapidamislubade omamise kohustus isikutele, kes peavad üle 100 lü loomi. Alates 2012. aastast peavad farmidel, mille suurus sätestatakse saastuse kompleksse vältimise ja kontrollimise seadusega olema ka keskkonnakompleksload.

Loomapidamislubade väljaandmist käsitleva määruse eelnõu töötatakse välja hiljemalt 2010.

aastaks ja rakendatakse alates 2010. aastast valmivatele ning alates 2012. aastast varemehitatud loomapidamishoonetele.

3.1.2. VV määruse nr 269 „Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord“ muutmine (Rakenduskava tabelis punkt 1.2.-1.2.6.)

Punktireostusallikatest pärineva reostuskoormuse piiramist reguleerivad HELCOMi soovitusel 28E/5 „Asulareovee puhastamine“ ning 28E/6 „Üksikmajapidamiste, väikeettevõtete ja kuni 300 inimekvivalendiga (edaspidi *ie*) asulate reovee kohtpuhastus“.

Asulareoveest tingitud reostuskoormuse vähendamiseks tuleb kokku koguda majapidamistest ning tööstusettevõtetest pärit asulareovesi, puhastades see nõuetekohaselt enne suublasse juhtimist. Lisaks tuleb tagada, et ühiskanalisatsioonitorustike lekked tuleb viia miinimumini. Nimetatud eesmärgi saavutamises tuleb kanalisatsioonitorustikke regulaarselt hooldada ning vajaduse korral uuendada.

Et tagada HELCOMi Läänemere tegevuskavas punktireostusallikatest pärineva reostuskoormuse piiramiseks esitatud nõuete täitmine, tuleb muuta VV 31. juuli 2001. a määrust nr 269 „Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord“, mis kehtestab nõuded reoveepuhastite ja suublasse juhitava heitvee kohta.

Muudatus on seotud puhastite fosfori ärastuse piirmääraga. Uus piirmäär on 0,5 mg/l sõltumata puhasti suurusest. Lisaks esitatakse täiendavad nõuded alla 2000 *ie* puhastitele, sh ka üksikmajapidamiste reovee käitlemisele. Täna alla 2000 *ie* puhastite korral määrus kindlaid reovee puhastusnõudeid ei kehtesta. Täpsed puhastusmeetodid ja reoainete piirmäärad määrab vee erikasutajatele vee erikasutusloa andja, sõltuvalt keskkonnakaitse- ning majanduskaalutlustest.

Läänemere reostuskoormuse vähendamise eesmärgil tuleb kehtestatava määrusega reguleerida kõikidest punktireostusallikatest pärineva reovee puhastamine sõltumata nende allikate suurusest. Kuna reoveepuhastite täiustamine nõuab nii raha kui ka aega, antakse uute nõuete rakendamiseks üleminekuajaks sõltuvalt asula suurusest. Üle 10 000 *ie* asulate jaoks on tähtaeg hiljemalt 31.12.2013. a ning 300–2000 *ie* asulate jaoks hiljemalt 31.12.2018. a.

Üksikmajapidamiste reovee käitlemine peab olema nõuetega kooskõlla viidud veeklosetiga majapidamistes hiljemalt 31.12.2017. a ning veeklosetita majapidamistes hiljemalt 31.12.2021. a.

Määruse muudatuse tulemusena suurenevad reoveepuhastamisele kuluvad rahasummad, kuid uute nõuete täitmine tagab reovee piisava puhastuse ning aitab kaasa Läänemere seisundi parandamisele punktireostusallikatest pärineva reostuskoormuse vähenemisega.

3.1.3. Täpsustada hajureostuse tekitatud koormus, sh inimtekkeline ja põllumajandusest lähtuv koormus (Rakenduskava tabelis punkt 1.3.)

Läänemere tegevuskavas on kasutatud 2000. a reostuskoormuste mõõtmisandmeid, mille alusel on riikidele tehtud ettepanekud lämmastiku- ja fosforikoormuse vähendamiseks.

Hajureostuskoormuse andmete saamiseks on sel ajal kasutatud kahest väikevesikonnast toitainete ärakandeandmeid, mis ei iseloomusta ärakannet kogu territooriumilt.

Ärakanne oleneb maakasutustüübist, mullastikust, kasvatatavast kultuurist jm teguritest. Piisavalt pole seni olnud andmeid ärakande kohta näiteks metsamaadelt, soodest ja mujalt loodusmaastikelt, kus seda hinnati eksperdiarvamuse alusel, seega on vajalik esmalt hinnata loodusliku ja inimtekkelise koormuse vahet. Mõned inimtekkelise hajureostuskoormuse allikad on seni plaanis arvestamata, näiteks reostuskoormus, mis pärineb turbatootmisest, kalakasvatustest, asulate kanaliseerimata sadevetest jm.

Koormuse vähendamise meetmete rakendamiseks on oluline teada reostuse kujunemise kohad ja allikad. Andmete saamiseks täpsema koormuste jaotumise kohta on vaja rakendada mudelarvutust. Selleks tuleb eelkõige täpsustada ärakandekoeffitsiendid eri maakasutustüüpide ja paljude muude tegurite osas ning seirata lisaks riiklikule seireprogrammile toitainete ärakannet tõenäolistest tekkeallikatest, mille kohta seni usaldusväärsed andmed puuduvad.

Tööd on alustatud 2006.–2007. aastal, töö jätkub 2008.–2009. a ja aastal 2010 tuleb üle minna hajureostuse mudelarvutusele.

Täpsustada tuleb koormuse jaotumist põllumajanduslike punkt- ja hajaallikate vahel. Näiteks on vaja selgitada amortiseerunud sõnniku- ja silohoidlate põhjustatud ning suurfarmide lähedaste põldude võimaliku üleväetamise tõttu suurenenud ärakanded. Tööd alustati 2008 aastal, kokkuvõtted on planeeritud teha aastal 2009.

Oluliselt mõjutab Eesti hajukoormuse andmeid Narva jõe kaudu ärajuhitud reostuskoormus, mis tuleb täpsustada, võttes arvesse olemasolevaid andmeid.

3.1.4. Põllumajandusest veekogudesse kanduva fosfori- ja lämmastiku täiendavate piiramisabinõude väljatöötamine ja alamvesikondade veemajanduskavade täiendamine (Rakenduskava tabelis punkt 1.4.)

Põllumajandusmaalt toitainete ärakande vähendamiseks siseveekogudesse ja põhjavette kavandatakse veekaitsevööndite metsastamine ning metsade rajamine.

Metsad vähendavad veereostusohu tundlikelt põllumajandusaladelt, mis on näiteks veehaarete sanitaarkaitsealad ja veehaarde toitealad, karsti- ja allikalised alad, veekogudeäärsed alad, suure kaldega ($\geq 10\%$) jm erosiooniohtlikud alad.

Tegevust toetab Eesti maaelu arengukava 2007-2013 (edaspidi MAK) meede 2.6. Meetme rakendamiseks on vajalik määrata piirkonnad, kus MAKi toetuse meetme rakendamine aitab kaasa reostuskoormuse vähendamisele. Metsastatavad alad kantakse nitraaditundlike alade kaardile ja meetmeid rakendatakse veemajanduskavade täitmisega ka muudes piirkondades.

PMi vastutusala:

3.1.5. Keskkonnasõbralike majandamisviiside soodustamine (Rakenduskava tabelis punkt 1.5.)

Eesmärk on soodustada keskkonnasõbralike majandamisviiside kasutuselevõttu ja jätkuvat kasutamist põllumajanduses, et kaitsta ja suurendada elustiku ja maastike mitmekesisust ning kaitsta mulla- ja veeseisundit.

Keskkonnasõbralikuks majandamiseks on Eestis makstud riiklikku toetust alates 2001. aastast kahel pilootalal. Alates 2004. aastast on ca 5500 põllumajandustootjale MAK 2004–2006 raames makstud toetust keskkonnasõbraliku tootmise eest (kokku ca 450 000 ha).

MAK 2007–2013 põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameetmena rakendatakse 5-aastase kohustusperioodiga keskkonnasõbraliku majandamise toetust. Meedet rakendatakse alates 2009. aastast ning meetme ligikaudne eelarve on 300 miljonit krooni aastas. Toetust finantseeritakse Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (edaspidi EAFRD) ning Eesti Vabariigi riigieelarvest.

3.1.6. Mahepõllumajanduse soodustamine (Rakenduskava tabelis punkt 1.6.)

Eesmärk on soodustada mahepõllumajandust, mille tõttu säilitatakse ja suurendatakse bioloogilist- ja maastikulist mitmekesisust ning säilitatakse mullaviljakust ja veekvaliteeti.

Toetust mahepõllumajandusliku tootmise eest on Eestis makstud üleriigiliselt alates 2000. aastast. Selle meetme eesmärk on toetada mahepõllumajanduse kui loodusega kooskõlas oleva tootmisviisi arengut, mis aitab kaasa üldise keskkonnaseisundi paranemisele. Tegevuse rakendamine vähendab mineraalväetiste ja taimekaitsevahendite ülekasutamise kaasneda võivaid keskkonna- ja terviseriske, suureneb toiduohutus, säilivad ümbritsevad vee- ja maismaaökosüsteemid ning mullaviljakus ja bioloogiline mitmekesisus.

MAK 2007–2013 põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameetmena rakendatakse 5-aastase kohustusperioodiga mahepõllumajandusliku tootmise toetust. Meedet rakendatakse alates 2009. aastast ning meetme ligikaudne eelarve on 100 miljonit krooni aastas. Toetust finantseeritakse EAFRDst ning Eesti Vabariigi riigieelarvest.

3.1.7. Poollooduslike koosluste hooldamine (Rakenduskava tabelis punkt 1.7.)

Eesmärk on tagada Natura 2000 aladel asuvate poollooduslike koosluste soodne seisund.

Poollooduslike koosluste ehk pärandkoosluste (rannaniidud, puisniidud, puiskarjamaad, lamminiidud, soostunud ja sooniidud, loopealsed, kadastikud, nõmmed ja aruniidud) all mõeldakse inimese poolt ümberkujundatud looduslike kooslusi, mis sellisena püsivad mõõduka põllumajandusliku tegevuse, eeskätt niitmise ja karjatamise abil. Suurtootmisele üleminek, traditsiooniliste majandamistavade kõrvaleheitmine ja madalama tootlikkusega rohumaade kasutamata jätmine on viimase poole sajandi jooksul poollooduslike koosluste pindala oluliselt kahandanud. Inimmõju lõppemisel muutuvad pärandkooslused tagasi looduslikeks.

MAK 2007–2013 põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameetmena rakendatakse 5-aastase kohustusperioodiga poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse toetust. Meedet rakendatakse alates 2007. aastast ning meetme ligikaudne eelarve on 60 miljonit krooni aastas. Toetust finantseeritakse EAFRDst ning Eesti Vabariigi riigieelarvest.

Kaasatud asutused on KKM ja Riiklik Looduskaitsekeskus (edaspidi LKK).

3.1.8. Erosiooni vähendamine põllumajandusmaadel (Rakenduskava tabelis punkt 1.8.)

MAK 2007–2013 vähetootlike investeeringute ühe alameetme, mitmeliigilise põõsasriba rajamise toetuse eesmärgiks on lisaks bioloogilise- ja maastikulise mitmekesisuse suurendamisele, aidata kaasa tuule- ja vee-erosiooni vähendamisele.

Nõukogude perioodi intensiivse põllumajanduse ja ulatusliku maaparanduse tagajärjel lihtsustus traditsiooniline mosaiikne maastikustruktuur: loodi suured põllumassiivid, kust eemaldati elupaikadena olulised põllupiirded ja muud väärtuslikud maastikuelemendid. Suurte põllumassiivide tekkimisel suurenes tuule- ja vee-erosiooni oht.

Mitmeliigiline põõsasriba on ökovõrgustiku olulise osana üks väärtuslikumaid elupaiku põllumajandusmaastikel ning toimib ka tuule- ja vee-erosiooni tõkestajana. Varem on Eestis mitmeliigilise põõsasriba rajamist toetatud 2001–2003. aastal pilootaladel.

MAK 2007–2013 vähetootlike investeeringute alameetmena rakendatakse mitmeliigilise põõsasriba rajamise toetust. Meedet rakendatakse alates 2010. aastast ning meetme ligikaudne eelarve on 7,5 miljonit krooni aastas. Toetust finantseeritakse EAFRDst ning Eesti Vabariigi riigieelarvest.

3.1.9. Põllumajandusmaa metsastamine vee keskkonnaseisundi kaitseks (Rakenduskava tabelis punkt 1.9.)

Eesmärk on tagada hea keskkonnaseisund läbi kaitsemetsade rajamise. Kaitsemetsi rajades väheneb keskkonna suhtes tundlike põllumajandusmaade osakaal, veekogude ümber rajatakse puhvertsoonid, mis vähendavad veekogudele avalduvat negatiivset keskkonnamõju ning väheneb vajadus moodustada kaitsemetsi tulundusmetsade arvel. Väikeste puudesalude

rajamise tulemusena suureneb ka nende piirkondade bioloogiline mitmekesisus.

Üks võimalus vee kaitsmiseks on kaitseribade metsastamine erosioonihuga muldadel ning veekogude äärsete alade metsastamine. Rajatavad kaitsemetsad kaitsevad vett ja pinnast nii hajureostuse kui erosiooni eest, väldivad veekogude kallaste uhtumist ning kaitsevad saaste või ilmastiku kahjuliku mõju eest.

Rakendatakse MAK 2007–2013 kaitsemetsa rajamise toetust põllumajandusmaale. Meedet rakendatakse alates 2009. aastast ning meetme ligikaudne eelarve on 13 miljonit krooni aastas. Toetust finantseeritakse EAFRDst ning Eesti Vabariigi riigieelarvest.

Kaasatud asutus on KKM.

3.2 Ohtlikud ained

KKMi vastutusala:

3.2.1. Põllumajanduses ja metsamajanduses taimekaitsevahendite (edaspidi tkv) kasutamise seire tõhustamine (Rakenduskava tabelis punkt 2.1.)

KKM arengukava 2008-2011, meede 1.1.3. - merekeskkonna kaitse tõhustamine: Helsingi Konventsiooni rakendamine. Tegevuse raames planeeritakse koostada ülevaade Eestis kasutatavatest tkv-st, pidades silmas HELCOMi ja Euroopa Liidu (edaspidi EL) veekeskkonnale prioriteetsete ainete nimekirja. Analüüsida tkv-te ohtlikkust veekeskkonnale ning selle alusel uuendada ohtlike ainete seirekava.

3.2.2. Eestis kasutatavate fosforvähendite kaadmiumi (edaspidi Cd) sisalduse inventuur, veereostuse riski hindamine (Rakenduskava tabelis punkt 2.2.)

Meetme eesmärk on analüüsida Eestis kasutatavate väetiste Cd-i ning ka teiste raskemetallide sisaldust ning hinnata väetiste kasutamisest tulenevaid potentsiaalseid riske veekeskkonnale. Tulemuste põhjal on vajadusel võimalik alustada väetise kasutamist reguleerivate meetmete väljatöötamisega.

3.2.3. Merekeskkonna kaitse tõhustamine - ohtlike ainete kontroll Läänemere merekeskkonnas (Rakenduskava tabelis punktid 2.3.1. - 2.3.2.)

HELCOMi liikmesmaade koostööna kavandatakse kaks projekti:

1. Ohtlike ainete Läänemere merekeskkonnas esinemise ja mõju seire ning hindamine. Projekti rahastavad HELCOM ja Põhjamaade Ministrite Nõukogu. Esimene projekti sissejuhatav kohtumine toimus 26. märtsil 2008. aastal Vilniuses. Projekti teostamise käigus analüüsitakse ohtlike ainete sisaldust eelkõige Läänemere kalades (heeringas, ahvenas, lestas) ning tehakse merevee analüüse. Projekt käivitatakse 2008. a teisel poolaastal;

2. Ohtlike ainete allikate identifitseerimine. Projekti käigus on kavas teostada ka heitvee tervikhindamisi (WEA – whole effluent assessment) – teha ohtlike ainete ning ökotoksikoloogilised analüüsid.

Programmi põhieesmärk lähtub Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2006/11/EÜ teatavate ühenduse veekeskkonda juhitavate ohtlike ainete põhjustatava saaste kohta. Balti Keskkonna Foorum (edaspidi BEF) esitas LIFE+ Environment Policy and Governance (finantsvahend, mis toetab EL keskkonna ja loodushoiu projekte) projekti ettepaneku “Ohtlike ainete heidete vähendamine Läänemere Balti riikides”. Projekt sai LIFE+-st rahastamisotsuse.

Projekti üldine eesmärk on täiustada tegevust seoses ohtlike ainete Läänemere veekeskkonda heitmise vähendamisega. Projekti idee tuleneb vajadusest viia veesektor vastavusse EL

õigusaktidega, milles suur rõhk on pandud ohtlike ainetest tuleneva reostuse kontrollimisele.

Ohtlike ainete kasutamise ja heidete alane informatsioon on Balti riikides ebapiisav.

Projekti rakendamise käigus toimub:

- taustainformatsiooni kogumine;
- andmete kogumine, ohtlike ainete veekeskonda sattumise allikate identifitseerimine;
- kehtivate keskkonnalubade ja ettevõtete kontroll;
- ohtlike ainete heidete vähendamise või nende ainete alternatiivide kasutamise kehtestamine tööstuses;
- rahvusvaheline koostöö;
- projekti juhtimine.

3.2.4. Ohtlike ainete kasutamise piiramise ja (või) peatamise riiklik programm (Rakenduskava tabelis punkt 2.4.)

Eestis on kinnitatud VV protokollilise otsusega 27.aprillil 2004. aastal “Vette suunatavate fenoolide heidete vähendamise riiklik programm aastateks 2004-2014”, programmi eesmärk on vähendada fenoolide heitkogust aastaks 2014 ühe tonnini aastas. 2007. aastal heideti fenooli veekeskonda 2,48 t/a.

PMi vastutusala:

3.2.5. Töötada välja riiklik tegevuskava tkv-te kasutamisest inimese tervisele ja keskkonnale tulenevate riskide ja mõjude vähendamiseks (Rakenduskava tabelis punkt 2.5.)

EK töötas kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammi alusel välja Pestitsiidide Säätva Kasutamise Teemaatilise Strateegia, mille raames on sätestatud selle üldised ja konkreetsed eesmärgid. Teemaatilise strateegia üldine eesmärk on vähendada pestitsiidide mõju inimese tervisele ja keskkonnale ning saavutada pestitsiidide (esialgu keskendutakse ainult tkv-le) säästvam kasutamine ja oluline on ka üldine pestitsiidide kasutamise ning riskide vähenemine, arvestades siiski kohalike taimekaitse vajadustega. Nimetatud strateegia alusel töötas komisjon välja direktiivi eelnõu, mis kohustab liikmesriike koostama riiklikke tegevuskavasid, määrates nendega kindlaks eesmärgid, meetmed ja ajakava, pestitsiidide kasutamisest inimese tervisele ja keskkonnale tulenevate mõjude ja riskide vähendamiseks. Sellest tulenevalt töötab PM välja riikliku tegevuskava tkv-te kasutamisest inimese tervisele ja keskkonnale tulenevate riskide ja mõjude vähendamiseks.

Luuakse võimalused integreeritud taimekaitse ja muude alternatiivsete taimekaitsevõtete väljatöötamiseks ning kasutusele võtmiseks, et vähendada sõltuvust tkv-te kasutamisest.

Pestitsiidide loodustsäästva kasutamise alaste ühtlustatud poliitikasuundade toetuseks võib komisjon rahastada: õigusaktide koostamiseks ja väljatöötamiseks vajalike uuringute läbiviimist ning suuniste ja heade tavade väljatöötamist.

Kaasatud asutused on SoM, KKM ning Taimetoodangu Inspektsioon.

3.2.6. Hinnata fosforväetises oleva Cd sisalduse mõju haritavale maale (mullale) ja sellega seonduvaid inimese tervise ja keskkonnariske (Rakenduskava tabelis punkt 2.6.)

Tellitakse uuring, et selgitada välja väetisega mulda viidava Cd sisalduse mõju haritavale maale (keskkonnale) ja sellega seonduvaid inimese tervise ja keskkonnariske. Uuringu tulemustele vastavalt täiendatakse seadusandlust. On vaja läbi viia uuring, mis fikseerib tegeliku olukorra Eestis ja toob välja vajaduse Cd sisalduse piiramiseks väetistes.

Tähtaeg on 2013. aasta.

SoMi vastutusala:

3.2.7. Ohtlike ainete kasutamise piiramise ja (või) peatamise tõhustamine (Rakenduskava tabelis punkt 2.7.)

Kemikaaliohutuse arengukava peab sisaldama ohtlike ainete allikate kaardistamist, ohtlike ainete ja ainegruppide kasutamise keelustamist või vähendamist ning ohtlike ainete asendamist vähem ohtlikega. Arengukava ettevalmistamisele ja koostamisele kaasatakse vajadusel KKM-i spetsialist.

3.2.8. Töötada välja ja käivitada kemikaalide register (Rakenduskava tabelis punkt 2.8.)

Kemikaalide registri asutamise küsimus lahendatakse kemikaaliohutuse arengukava raames. SoM kavandab lõpetada arengukava koostamise 2010. aastaks ja alustada registri käivitamist. Täies mahus funktsioneeriv kemikaalide register valmib aastaks 2015. Nimetatud registri eesmärk on kaardistada Eestis kasutuses olevad kemikaalid, nende kasutajad ja kogused. SoMi hallatav riigiasutus – Kemikaalide Teabekeskus täidab talle EL otsekohalduvate õigusaktide, kemikaaliseaduse, biotsiidiseaduse ja rahvusvaheliste lepete ratifitseerimis- või ühinemiseadustega pandud ning SoMi antud ülesandeid.

Kemikaalide Teabekeskuse struktuuriüksuse kemikaalide registreerimis- ja hindamiskeskuse põhiülesanneteks on¹:

- menetleda kemikaalide teavitamisel esitatud dokumente;
- pädeva asutusena biotsiidiseaduses sätestatud toimingute tegemine ja haldusaktide andmine;
- biotsiidiregistri pidamine ja selle volitatud töötaja kohustuste täitmine;
- ettevalmistumine REACHi (ELi uue kemikaalipoliitika rakendamiseks väljatöötatud REACH-määruse, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja kasutamise piiramist) rakendamiseks.

3.2.9. Ajavahemikul 2008–2010 vähendada teatud ohtlike ainete (MCCP – keskmisahelaliste klooritud parafiinide, PFOA – perfluorooktaanhappe, HBCCD – heksabromotsükloodekaani, oktüülfenooletoksülaadi, dekabromofenüüleetri) kasutamist või asendada need alternatiivsete ainetega; keelustada teatud ohtlikud ained (endosulfaan, pentaBDE – pentabromodifenüüleeter, octaBDE – oktobromodifenüüleeter) ning vähendada teatud ohtlike ainete (PFOS – perfluorooktaansulfonaadi, nonüülfenooli ja nonüülfenooletoksülaadi, SCCP – lühiaheliste klooritud parafiinide) kasutamist (Rakenduskava tabelis punkt 2.9.)

Ohtlike ainete kasutamise piiramine või keelustamine on määratud EL REACH [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (*REACH*)] määruse raames.

PFOSi (perfluorooktaansulfonaadide) piirangud on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/122/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 76/769/EMÜ liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta seoses teatavate ohtlike ainete ja valmististe turustamise ja kasutamise piirangutega ja see on üle võetud SoMi 28. veebruari 2005. a määrusega nr 36 "Elanikkonnale ja loodusele ohtlike kemikaalide käitlemise piirangud".

Nonüülfenooli reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 304/2003 (ohtlike kemikaalide ekspordi ja impordi kohta).

¹ <http://www.ktk.ee/index.php?tid=lsHiX9O9Iad6K989XXoJipR8xKxfU8ZTYggd6k8L8>, 20.05.2008

PFOSi, nonüülfenooli ja nonüülfenooletoksülaadi, SCCPi (klooritud alkaanide) kasutamise piirangud ELis on üle võetud SoMi 28. veebruari 2005. a määrusega nr 36 "Elanikkonnale ja loodusele ohtlike kemikaalide käitlemise piirangud".

3.2.10. Vähendada elavhõbeda (edaspidi Hg) sisaldusega toodete kasutust ja lõpetada Hg kasutamine aastaks 2010 (Rakenduskava tabelis punkt 2.12.)

Hg kasutamine teatud toodetes on keelatud sotsiaalministri 28. veebruari 2005. a määrusega nr 36 "Elanikkonnale ja loodusele ohtlike kemikaalide käitlemise piirangud". Piirangud ekspordile ja impordile on seatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 304/2003 (ohtlike kemikaalide ekspordi ja impordi kohta) ning Rotterdami konventsiooniga teatavate rahvusvaheliselt kaubeldavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiidide suhtes. Tegevus on alustatud. Edasised piirangud seatakse REACH raames.

Kaasatav asutus on **KKM, kelle ülesanne on:**

koostada punktis 3.2.3 nimetatud LIFE+ projekti tulemuste alusel 2009. aasta lõpuks ülevaade, kas ja kus Hg-d kasutatakse. Tulemuste alusel hinnatakse vajadust lisada toimingud Hg kasutamise vähendamiseks, asendamiseks ja keelustamiseks kemikaaliohutuse arengukavasse. KKM koordineerib meetme täitmist ja tema ettepanekul lisatakse kemikaaliohutuse arengukavasse merekeskkonna kaitse seisukohast vajalikud lisameetmed.

3.3. Looduse kaitse ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamine

KKMi vastutusala:

3.3.1. Eesti merealade ja Läänemere bioloogilise mitmekesisuse tagamiseks tuleb ette valmistada ja ellu rakendada järgmist (Rakenduskava tabelis punkt 3.1.):

- koostöös teiste asjaomaste rahvusvaheliste asutustega katsetades, kohaldades ja hinnates töötada välja ökosüsteemsel lähenemisviisil põhinevad laiaulatuslikud, valdkondadevahelised mere ruumilise planeerimise põhimõtted;
- anda hinnang 2009. aastaks moodustatud Natura 2000 merealade ja Emeraldi alade Läänemere kaitsealadeks määramise vajadusele;
- hinnata uute kaitsealade moodustamise vajadust eelkõige territoriaalvetest väljapoole jäävates merepiirkondades;
- süstematiseerida teadmisi Läänemere mereelupaikadest, merekooslustest ja -liikidest ning vajaduse korral algatada uuringuid lisaandmete saamiseks;
- kaardistada Eesti merealade kalavarud ja koostada kaubanduslikul eesmärgil kasutatavate kalavarude pikaajaline majandamiskava;
- korrastada rannapüügi ökosüsteemipõhise majandamise edendamise põhimõtted ja töötada välja pikaajalised kavad.

3.3.2. Määrata olemasolevad Natura 2000 merealad ja Emeraldi alad Läänemere kaitsealadeks aastaks 2009; koostada ja rakendada Läänemere kaitsealade kaitsekorralduskavad aastaks 2010 (Rakenduskava tabelis punkt 3.2.)

Läänemere tegevuskava alusel tuleb olemasolevad Natura 2000 ja Emeraldi võrgustike alad nimetada Läänemere kaitsealadeks. Läänemere kaitsealade kriteeriumi kohaselt peab sellel alal olema kehtiv funktsionaalne kaitsekorralduskava. Kõikidel meie merekaitsealadel seda ei ole. Seetõttu ei saa olemasolevaid Natura merealaid automaatselt Läänemere kaitsealadeks ümber nimetada, vaid peab enne korraldama neile kaitsekorralduskavade koostamise.

Praegu on Eestis kokku 24 merekaitseala, osal neist on korralduskavad koostamisel. Esialgse arvestuse järgi on kaitsekorralduskavade koostamine vajalik 16 alale.

Kaitsekorralduskava koostamise maksumus on keskmiselt 50 000 krooni, seega kokku on selle tegevuse lõpuleviimiseks vaja vähemalt 800 000 – 1 miljon krooni. Summa võib kujuneda ka suuremaks, sest merel on inventuuri tegemine oluliselt kallim kui maismaal. Samas on võimalik koostada väga sarnastele merealadele ühine kaitsekorralduskava, kuid see nõuab siiski vähemalt esialgset analüüsi.

3.3.3. Määrata uusi Läänemere kaitsealasid, eriti avamerealadel territoriaalvetest väljaspool aastaks 2010 (Rakenduskava tabelis punkt 3.3.)

Riikide kohustus määrata avamerekaitsealasid lähtub ka EL looduskaitse direktiividest – linnudirektiivist (Euroopa Nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ) ja loodusdirektiivist (Euroopa Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ). Eestis ei ole praegu ühtegi avamerekaitseala. Koostamisel on paar ettepanekut selliste alade moodustamiseks. EK ei ole veel seisukohta võtnud, kas see on piisav, kuid on arvata, et Eesti peab tulevikus määrama veel avamerekaitsealasid, eriti väljapool riigi territoriaalvett.

3.3.4. Hinnata Läänemere kaitsealade võrgustiku ökoloogilist sidusust Natura 2000 ja Emeraldi aladega aastaks 2010 (Rakenduskava tabelis punkt 3.4.)

Merekaitse sidususe kriteeriumite puudumise tõttu on vaja asjaomased põhimõtted töötada välja, et vajalikku tegevust hinnata ja planeerida. Pärast vajalike kriteeriumite väljatöötamist HELCOMi tasandil on nende põhjal võimalik hinnata ka Eesti merealade sidusust. Ebapiisava sidususe korral võib tekkida vajadus võtta kaitse alla uusi merealasid.

3.3.5. Ajakohastada ja koostada Läänemere elupaikade ja biotoopide klassifikatsiooni süsteem aastaks 2011; ajakohastada HELCOMi Läänemere elupaikade, biotoopide ja nende süsteemide punane nimekiri aastaks 2013; koostada Läänemere liikide punane nimekiri aastaks 2013; koostada detailsed Läänemere põhjamaastiku kaardid, toetudes olemasolevale infole; identifitseerida ja kaardistada teatud liikide (vetikate) olemasolevad ja potentsiaalsed elupaigad aastaks 2013; töötada välja ühtne visioon, kuidas vähendada negatiivset mõju nendele elupaikadele; koostada mittetöenduslikult kasutatavate kalade kaitsestaatus hinnang aastaks 2011; arendada välja pringli kohta koordineeritud raportisüsteem ja andmebaas aastaks 2010; koostada ja rakendada efektiivne monitooringu- ja raporteerimissüsteem lindude ja imetajate kaaspüügi kohta; hinnata olemasolevate tehniliste meetmete efektiivsust pringli kaaspüügi vähendamisel aastaks 2008 (Rakenduskava tabelis punktid 3.5.1.-3.5.9.)

Enamik Läänemere tegevuskavas nimetatud toimingutest tuleneb looduskaitse seadusest, linnu- ja loodusdirektiivist või Berni ja Bonni konventsioonidest. HELCOM korraldab Läänemere tegevuskava raames tegevust, mis eeldab Eesti osalemist selleks otstarbeks moodustatud töögruppides ja (või) käivitatud projektides.

Probleemiderohke ja kulukas tegevus on Läänemere põhja kaartide koostamine ning teatud vetikate elupaigatüüpide kaardistamine. Rannikumere kalaliikide kudelade osas on soovitatud kasutada modelleerimist ning selle projekti rahastamiseks tuleks kaaluda toetuse taotlemist SA-lt Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi KIK).

Kõikides veekogudes on VV 09. mai 2003. a määrusega nr 144 „Kalapüügieeskiri“ (edaspidi kalapüügieeskiri) kehtestatud tuura, tõugja, harjuse ja säga püügikeeld. Kalapüüki reguleerivates õigusaktides mittetöenduslike kalaliikide püüki ei reguleerita. On koostatud „Riiklikku kaitset vajavate ja ohustatud kalaliikide kaitse ja kalavarude taastootmine (2002–2010)“ programm, mille keskkonnaminister kinnitas 2002. aastal. Nimetatud dokumendis on andmed nimetatud kalaliikide kaitsestaatus, varu seisundi, ohutegurite ja taastootmise võimaluste kohta.

Koostada ja rakendada lindude ja imetajate kaaspüügi kohta efektiivne monitooringu ja raporteerimissüsteem - kalapüügiseaduse kohaselt tuleb esitada andmed kalapüünistesse kaaspüügina sattunud imetajate ja lindude kohta. Kalapüügipäeviku lehele tuleb märkida püünistesse sattunud lindude või imetajate liik ja arv. Seni on saadud info olnud suhteliselt juhuslik ja ebatäpne.

3.3.6. Aastaks 2013 kindlaks teha ja kaardistada rannikumere kalaliikide taastumisalad, kasutades muuhulgas ka modelleerimist (Rakenduskava tabelis punkt 3.6.)

Käesoleval ajal uuritakse rannikumere kalastikku KIKist finantseeritava projekti raames. Nagu rannikumere kalastiku seire on näidanud, on Eesti peamiste rannikumere kalaliikide (koha, ahvena, haugi jt) varud madalseisus. Kalapüügiseaduse alusel kehtestatud kalapüügieeskiri keelab mere rannikupiirkonnas kalapüügi kalade kude- ja taastumisaladel. Rannikumere kalastiku taastumisalad vajavad inventeerimist, et kehtivad püügipiirangud kalade kude- ja taastumisaladel üle vaadata.

3.3.7. Koostada töenduslike kalaliikide (eriti lõhe, meriforelli jm) pikaajalised majandamiskavad (Rakenduskava tabelis punkt 3.7.)

Endine Rahvusvaheline Läänemere kalanduskomisjon (edaspidi *IBSFC*) võttis 1997. aastal vastu lõhekava, mille kohaselt on Läänemere-äärsetel riikidel kohustus taastada ja tugevdada lõhe looduslikke asurkondi. Lõhekava eesmärk on saavutada aastaks 2010 Läänemere suubuvates lõhejõgedes loodusliku taastootmise tase, mis vastaks 50%-le potentsiaalsete laskujate arvust. Rõhutatakse geneetilise mitmekesisuse säilitamise põhimõtteid algsete lõhepopulatsioonide säilitamise juures. See dokument on olnud Eestis "Riiklikku kaitset vajavate ja ohustatud kalaliikide kaitse ja kalavarude taastootmine (2002–2010)" programmi väljatöötamise aluseks.

Lõhe ja meriforelli veekogudesse asustamine on olnud riiklik prioriteet. Erimeetmeid on rakendatud Kunda, Keila ja Vasalemma jõe algupärase loodusliku lõhekarja kaitseks. Ka meriforelli tehistaastootmisel ja veekogudesse asustamisel tuleb jälgida geneetilise mitmekesisuse säilitamise printsiipe ja mitte segada omavahel Eesti eri osadest pärinevaid populatsioone. Praegu moodustab Soome lahe lõhesaagist ligikaudu 90% tehislikult taastoodetud lõhe. Euroopa Nõukogu määrus (EÜ) nr 1404/2007 vähendas lõhe püügikvoote Läänemere avaosas, jättes lõhekvoodi avaosas samaks mis 2007. aastal. Seni pole lõhe majandamiskava koostatud, kuid EK on teatanud, et Läänemere lõhe pikaajaline majandamiskava on kavas koostada lähiaastatel.

3.3.8. Haldusmeetmete rakendamine, mis peab tagama, et raporteeritaks kogu kaaspüük, mida ei saa vette tagasi lasta (Rakenduskava tabelis punkt 3.8.)

Kalapüügieeskirjas on määratud lubatud kaaspüügi protsendid. Kalapüügist raporteerimise nõude seab VV 31. märtsi 2003. a määrus nr 104 "Kalapüügiga seonduvate andmete esitamise kord". Kalurid peavad kogu kaaspüügi registreerima kalapüügipäeviku lehel ja kalurite esitatud andmed sisestatakse kalanduse internetipõhisesse infosüsteemi. Praegu on EKs ettevalmistamisel määrus, mis täpsustab tagasiheite tingimusi.

3.3.9. Jätkuv piisava kestuse keeluaegade ja piisava ulatusega keelukohtade määramine, et kaitsta kude- ja noorkalu (Rakenduskava tabelis punkt 3.9.)

Riigieelarvest ja KIKist rahastatavate uuringute põhjal annavad teadlased igal aastal soovitusi kalapüügi keeluaegade ja -kohtade määramiseks, pidades silmas looduslikke ja ilmastikutingimusi. Eelnimetatud tegevust reguleerib omakorda Euroopa Nõukogu määrus (EÜ) nr 1404/2007, milles sisalduvad tursapüügi keeluajad, ja Euroopa Nõukogu määrus (EÜ) nr 2187/2005, mis käsitleb Läänemere, Suur- ja Väike-Belti ning Sundi kalavarude

kaitset tehniliste meetmete abil.

3.3.10. Uute kalapüügi keehuaegade määramine, et kaitsta kalade paljunemis- ja toitumisalasid ning ökosüsteeme (Rakenduskava tabelis punkt 3.10.)

Teadlaste soovitude alusel saab vajaduse korral teha kavas täiendusi. Tursapüügil alamõdulise kala kaaspüügi vähendamiseks kasutatavad tarinid sätestab Euroopa Nõukogu määrus (EÜ) nr 2187/2005, mis käsitleb Läänemere kalavaru kaitset tehniliste meetmete abil.

3.3.11. Meetmete rakendamine alamõduliste kalade ja mittesihthliikide kaaspüügi vähendamiseks (Rakenduskava tabelis punkt 3.11.)

Kalapüügieeskirja § 43 ja lisa 5 määravad väljapüütavate kalade lubatud alammõdu. Sätestatud on ka tehnilised meetmed mittesihthliikide püügi vähendamiseks. Tursapüügil alamõdulise kala kaaspüügi vähendamiseks kasutatavad tarinid sätestab Euroopa Nõukogu määrus (EÜ) nr 2187/2005, mis käsitleb Läänemere, Suur- ja Väike-Belti ning Sundi kalavarude kaitset tehniliste meetmete abil.

3.3.12. Ebaseadusliku, reguleerimata ja registreerimata kalapüügi välistamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.12.)

Asjakohased seadused ja menetluses olevad õiguslikud aktid on Kalapüügiseaduse §-d 18, 19, 19¹, 20, 20², 23¹–23⁶ ja eriti Riigikogus menetlemisel olev kalapüügiseaduse muudatus. VV 31. märtsi 2003. a määrus nr 104 “Kalapüügiga seonduvate andmete esitamise kord” kohustab deklareerima saaki kalapüügipäeviku lehel, kogu käitlus peab olema kajastatud lossimis- ja üleandmisdeklaratsioonis ja esmakokkuostu kviitungiraamatus. Praegu on koostatud ja kooskõlastamisel uus Euroopa Nõukogu määrus, millega tahetakse kehtestada kalatoodete sertifitseerimissüsteem, rakendada ebaseadusliku kalapüügi eest karmimaid karistusi.

3.3.13. Tursa ja angerja olemasolevate pikaajaliste majandamiskavade rakendamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.13.)

Keskkonnaminister on nimetanud 07. jaanuari 2008. a määrusega nr 3 „Läänemerest püütud tursa lossimiseks määratud sadamad Eesti Vabariigi territooriumil“ sadamad, kus võib lossida turska. Euroopa Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1098/2007 kehtestati Läänemere tursa liigi kaitse ja väljapüügi mitmeaastane kava, mille kohaselt tugevdatakse kontrolli ja vähendatakse tursapüügikvootti igal aastal kuni 15%, kuni saavutatakse teadlaste soovitatud kalastuse mõju tase üldisesse tursa liigi suremusse. Angerjavarude kaitseks on vastu võetud angerjavarude taastamisplaan, mille aluseks on Euroopa Nõukogu määrus (EÜ) nr 1100/2007.

3.3.14. Panus ühise kalanduspoliitika ülevaatamisse, et tagada kalanduse jätkusuutlik majandamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.14.)

Aluseks on EL tegevuskava, kus on 3 prioriteeti: õigusaktide lihtsustamine, parandamine ja nende parema kättesaadavuse tagamine; halduskulude kärpimine; kalanduse sektori kohustuste ja kulude vähendamine. Iga eesistujariik esitab EK-le aruande eesistumisperioodil tehtust.

3.3.15. Angerja kaitse riikliku programmi arendamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.15.)

Tegevust reguleerib Euroopa Nõukogu määrus (EÜ) nr 1100/2007, millega kehtestatakse Euroopa angerjavarude kaitsemeetmed. Koostatakse angerjavarude riiklik taastamise plaan tähtajaga 31.12.2008. a.

3.3.16. Jõgede, kus esineb siirdekalaliike, klassifitseerimine ja inventeerimine (Rakenduskava tabelis punkt 3.16.)

Zooloogia ja Botaanika Instituut koostas aastal 2001 kogumiku “Eesti jõed”, milles esitatud

inventeeritud jõgede nimestik vajab ajakohastamist.

3.3.17. Siirdekalaliikidele sobivate jõgede kalarändeteede avamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.17.)

Koostatud on juhised tugevasti muudetud veekogude ning tehisveekogude määramiseks. Selles töös on käsitletud ka siirdekalade rännet takistavate tõkete likvideerimist jõgedel, nõuetekohaste kalatreppide ehitamist.

3.3.18. Loodusliku lõhe vähemalt kaitse tagamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.18.)

Programmi “Riiklikku kaitset vajavate ja ohustatud kalaliikide kaitse ja kalavarude taastootmine (2002–2010)” alusel on Eestis seni lõhet veekogudesse asustatud esmajoones asurkonna taastamise eesmärgil ja sel juhul kasutatakse sama populatsiooni või lähedaste populatsioonide järglasi. Põlula Kalakasvatusteskeskuses on Kunda jõe sugukari, mida on vaja uuendada loodusest püütud sugukaladega, kuid praegu puudub Põlulas karantiinivõimalus. Soovitav oleks säilitada seal ka teiste jõgede kudekarju.

3.3.19. Koostada kõige ohustatumate (vähenevate) rannikumere kalaliikide seire ja kaitse korraldamise pikaajaline kava (Rakenduskava tabelis punkt 3.19.)

Rannikumere kalaliike uuritakse kalavarude uuringute raames iga aasta.

3.3.20. Töötada välja rannikumere kalaliikide seisundi hindamise ja majandamise eesmärgid, meetmed nende saavutamiseks komplekt indikaatoreid saavutuste hindamiseks (Rakenduskava tabelis punkt 3.20.)

Rannikumere kalavarude uuringute raames annab Tartu Ülikool Eesti Mereinstituut igal aastal hinnangu eri kalaliikide varu olukorra kohta, rannikumere kalavarude majandamise meetmed on kehtestatud kalapüügiseaduse alusel kalapüügieeskirjaga. Vajaduse korral võetakse täiendavaid meetmeid keskkonnaministri ajutiste püügikitsenduste määruse alusel. Indikaatorid töötab välja KKM Info- ja Tehnokeskus.

PMi vastutusala:

3.3.21. Kalapüügi piirangutest tulenevate sotsiaalsete konfliktide vähendamine ja vältimine (Rakenduskava tabelis punkt 3.21.)

Lisaks EL määrustele ja kalapüügieeskirjaga kehtestatud püügipiirangutele kehtestab kalavarude kaitseks igal aastal ajutisi püügikitsendusi keskkonnaminister määrusega, milles võetakse alati arvesse ka piirangute sotsiaalset mõju.

Kompensatsioonimeetmete rahastamiseks on vastu võetud EK määrus (EÜ) nr 1198/2007 EL kalandusfondi kohta ja EK määrus (EÜ) nr 498/2007, mis sätestab kalanduse arendamise rahastamisfondi rakenduseeskirjad. Nende dokumentide põhjal on koostatud Euroopa Kalandusfondi rakenduskava 2007–2013 Eesti osas, kus meetme 1.1. raames saab anda toetust kalapüügivõimsuste ja püügivõimaluste tasakaalustamise vajaduse korral ja kalapüügi ajutise peatamise korral ning meetme 4.1. raames saab rahastada kalanduspiirkondade jätkusuutlikku arengut.

3.3.22. Hüljeste ja kalapüügi vastastikkuse toime leevendamise mittesurmavad meetmed (Rakenduskava tabelis punkt 3.22.)

Ühishuvi meetme raames rakendub Väiksemahulise rannapüügi meetmes arvestatakse ühe investeeringuvõimalusena hülgekindlaid püügivahendeid ja hülgepeleteid.

Euroopa Kalandusfondil rakendub 2008. aastal Ühishuvi meetme raames Väiksemahulise

rannapüügi meede, mille raames rannakalurid saavad taotleda toetust püügivahendite ostmiseks ja püügialuste rekonstrueerimiseks. Muuhulgas on neil tulevikus võimalik taotleda selle meetme eelarvest raha ka hülgekindlate püügivahendite ja hülgepeletite soetamiseks. Meetme kestuseks on planeeritud aastad 2008–2013. Meetme raames on kogu tegevuse jaoks planeeritud aastani 2013 kokku 70 miljonit krooni. Kui suur osa sellest läheb hülgekindlate püügivahendite või peletite muretsemiseks, sõltub taotleja eelistustest.

3.3.23. Koelmute ja rändeteede taastamiskavade väljatöötamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.23.)

Meetme määrusesse arvatakse sisse veeloomastiku ja -taimestiku arendustegevused, mille raames toimub kudealade taastamine ühe tegevusena.

Euroopa Kalandusfondi ühe meetmena rakenduvad 2008. aastal Ühishuvi meetme raames Ühistegevuse ja veeloomastiku- ja taimestiku kaitse meetmed. Selleks, et määrata selle meetme vajalikke toiminguid (nt ühistegevused, katseprojektid), on tellitud uuring „Hinnang tööndusliku kalavaru ja kutseliste kalapüügitehnoloogiate olukorrale Eestis”. Selle meetme ühe tegevusena on eelplaneeritud kudealade taastamine.

Kudealade taastamise maksumus selgub siis, kui on täpsustatud vajalikud ühistegevused ja katseprojektid ning taastamistoimingud kudealadel. Selle meetme raames kogu tegevuse peale on planeeritud aastani 2013 kokku 140 miljonit krooni.

3.3.24. Rannapüügi sotsiaalmajanduslik ja kultuuriline tähtsus (Rakenduskava tabelis punkt 3.24.)

Euroopa Kalandusfondi ühe meetmena rakendub 2008. aastal Kalanduspiirkondade säästva arengu toetuse meede. PM on Euroopa Kalandusfondi rakenduskavas määranud Eestis 8 kalanduspiirkonda, kus nimetatud meedet rakendatakse. Neis piirkondades tuleb moodustada mittetulundusühingu põhimõttel tegutsevad kalanduse tegevusgrupid, kelle kaudu meedet hakatakse rakendada, viies otsustamise tegevusgrupi tasemele. Meetme raames on võimalik järgmine tegevus:

- kala lossimiskohtade muutmine ja -lossimise tingimuste parandamine;
- kalandustoodetele lisandväärtuse loomine ja kalandussektorisese mikro- ja väikeettevõtetele mõeldud tegevuse mitmekesistamine, sh kalatoodete väikesemahuliseks töötlemiseks mõeldud ettevõtete ehitamine, laiendamine, varustamine ja ajakohastamine;
- väikesemahulise kalanduse ja turismiga seotud infrastruktuuri ehitamine ja rekonstrueerimine ja kalandusega tegelevatele väikestele kogukondadele kasulike teenuste osutamine, eesmärgiga mitmekesistada kalandussektori tegevust ja toetada kalandussektori töötajaid või isikuid, kelle töö on seotud kalandussektoriga;
- majandustegevuse ümberstruktureerimine ja ümbersuunamine ning kalandussektori töötajatele või isikutele, kelle töö on seotud kalandussektoriga, mitmesuguste töövõimaluste tekitamine väljaspool kalandussektorit;
- kalanduspiirkondade atraktiivsuse säilitamine, kalandusega tegelevate rannakülade taaselustamine ja arendamine ning loodus- ja arhitektuuripärandi kaitse ning loodus- või tööstuskatastroofidest kahjustatud kalandussektori objektide tootmispotentsiaali taastamine.

Perioodiks 2007–2013 on meetme teostamiseks määratud 400 miljonit krooni, mis jaotatakse 8 piirkonna vahel meetme määruse lisa kohaselt.

3.3.25. Kaaspüügi vähendamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.25.)

Mitme meetme kaudu toetatakse investeringuid selektiivsemate püügivahendite ja -tehnikate

kasutusele võtmisesse.

Euroopa Kalandusfondi kaudu rakenduvad 2008. aastal järgmised võimalused taotlema toetust selektiivsemate püügivahendite soetamiseks:

- traalpüügi laevastiku investeeringute arvelt;
- sisevete kalanduse arvelt;
- väikesemahulise rannapüügi arvelt.

Meetme raames on võimalik teha investeeringuid püügialuste rekonstrueerimiseks, päästevahendite soetamiseks jms.

Nende meetmete raames on kogu tegevuse peale planeeritud aastani 2013 järgmised rahasummad:

- investeeringud traalpüügi laevastikku – 146 miljonit krooni;
- investeeringud sisevete kalandusse – 39 miljonit krooni;
- investeeringud väikesemahulisse rannapüüki – 70 miljonit krooni.

3.3.26. Püügi- ja keskkonnamoortuse vähendamine (Rakenduskava tabelis punkt 3.26.)

Euroopa Kalandusfondi ühe meetmena rakendub 2008. aastal Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimise meede. Selgitatakse välja laevastiku segmentide lõikes utiliseeritavate laevade arv. Uuringu maksumus on ligi 250 000 krooni. Vastavalt uuringu tulemusele rakendatakse utiliseerimise meede ja ka laevastiku moderniseerimise meede (mootorite vahetus meetme traallaevastiku investeeringutoetus raames), mille raames on võimalik vähendada koormust keskkonnale. Koostatakse meetme käivitamiseks vajalikud määrused.

Perioodiks 2007–2013 on kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimise meetmele määratud 80 miljonit krooni, kuid summa täpsustub pärast uuringutulemuste saamist. Kui suur osa sellest kulub mootorite vahetusele meetme traalpüügi laevastiku investeeringud raames, sõltub taas taotleja eelistustest.

3.4. Mereline tegevus

MKMi vastutusala:

3.4.1. 1973. aasta laevade põhjustatud merereostuse vältimise rahvusvahelise konventsiooni ning sellega seotud 1978. aasta protokoll (edaspidi MARPOL 73/78) eesti keelde tõlkimise ja Riigi Teatajas avaldamise korraldamine (Rakenduskava tabelis punkt 4.1.)

Eesti ühines nimetatud konventsiooniga ja selle lisadega I–V juba 1992. aastal, kuid praeguseni on konventsioon eesti keelde tõlkimata ja Riigi Teatajas avaldamata ning seetõttu see riigis ei kehti. Tõlgitud on lisa VI, millega liituti hiljem.

Konventsiooni lisadest on praeguseks tõlgitud veel lisad I, II ja III. Avaldamiseks tuleb koostada ka seletuskiri. Lisade avaldamise tähtajaks on määratud aasta 2009. Tõlkimisel on IV ja V lisa, mille avaldamine on kavandatud hiljemalt aastaks 2011.

3.4.2. Rahvusvaheliste eeskirjade jõustamine ebaseadusliku merre heite peatamiseks (Rakenduskava tabelis punkt 4.2.)

Eritasuvaba süsteemi laiendamine Läänemere piirkonnas kalavõrkudega püütud mereprügile ning kalurite julgustamine kõnealuse prügi toomiseks laevajäätmete vastuvõtusüsteemidega varustatud sadamatesse. See tähendab seda, et kalavõrkudesse jäänud mereprügi käsitletakse samaselt ülejäänud laevajäätmetega ning sellisele prügi vastuvõtmisele ei kehtestata eraldi tasu. Mõeldud on sadamaseaduse terminite ülevaatamist ja vajaduse korral täiendamist, et

määratleda kalavõrkudesse jäänud mereprügi mõiste ning luua määratletud mõiste tähenduses selle prügi samaväärne kohtlemine koos muude laevajäätmetega. Meetme eesmärk on, et vastuvõtvad sadamad ei nõuaks mereprügi vastuvõtmise eest eraldi tasu. Rakendatava meetme mõju omakorda looks süsteemi, millega soodustatakse asjakohase prügi üleandmist vastuvõtuseadmetesse.

3.4.3. Eesti vastutusosalal mereliikluse korraldamine juhusliku reostuse ohu vältimiseks (Rakenduskava tabelis punkt 4.3.1.-4.3.5.)

Käsitleva meetme juurde kuulub täiendõppe korraldamine ja laevade automatiseeritud identifitseerimise süsteemi (edaspidi *AIS*) süsteemide edasine arendamine.

1) *AIS* baasjaamade haldussüsteemide väljaarendamine. Euroopa meresõiduohutuse ameti (edaspidi *EMSA*) projekti *AIS Master Plan* (mis hakkas kehtima 01.01.2008. a) alusel on vaja arendada olemasolevate *AIS* baasjaamade haldussüsteemid. Praegu on Eestis 13 baasjaama. *EMSA* ette antud tähtaeg on 2009. aasta lõpp. Ettenähtud summa, 1 miljon krooni aastas, eraldatakse riigieelarvest.

2) *AISi* integreeritud infosüsteemi moodustamine – mereseire süsteemi II etapi alusel *AIS* süsteemi radaritele töö kiirendamiseks ja lihtsustamiseks kaamerate lisamine.

3) Diferentsiaalse globaalse navigatsioonisatelliitide süsteemi (edaspidi *DGNSS*) signaali *AIS* tugijaamade kaudu Läänemeres levimise võimaluste uurimine *HELCOMi* soovitus 28E/11 alusel koostöös Rahvusvahelise Meremärgistuse ja Tuletornide Administratsioonide Assotsiatsiooniga (edaspidi *IALA*). Tähtaeg on 2010. a.

4) *AIS* teabele juurdepääsu kokkuleppe muutmine, võttes arvesse *HELCOMi* *AIS* töögrupi koostatud ettepanekuid. Muudatus juba kehtib ja seisneb *AIS* info edastamises ka teaduslikke uurimistöid teostatavatele asutustele, kelle uuringute piirkond on Läänemeri.

3.4.4. Riigi võimekuse parandamine hädas oleva laeva abistamiseks merel, rannikualadel ja sadamates (Rakenduskava tabelis punkt 4.4.)

Varjumissadamate ja -paikade määramine, nendega seotud dokumentatsiooni ja tegevusplaanide ettevalmistamine. Praegu on riik nimetanud varjumispaikadeks 3 Eesti põhjaranniku sadamat: Kunda, Muuga ja Paldiski Lõunasadam. Lääne-Eesti saarte lahtede varjumispaikade määramiseks algatatud keskkonnamõju hindamise tulemustest lähtuvalt tuleb menetleda asjakohaselt kõlblikuks tunnistatud aladele riiklike varjumispaikade staatuse omistamine. Tuleb ette valmistada ja jõustada kohane õiguslik raamistik, kasutamispõhimõtted ja vajalikud tegevusplaanid.

KKMi vastutusala:

*3.4.5. Laevade kahjulike kattumisvastaste süsteemide kontrolli rahvusvahelise konventsiooni (edaspidi *AFS (anti-fouling system) konventsioon*) ratifitseerimise materjalide ettevalmistamine (Rakenduskava tabelis punkt 4.5.)*

Läänemere tegevuskava põhiselt peavad riigid *AFS* konventsiooni ratifitseerima 2008–2009 aasta jooksul. Ratifitseerimine on sätestatud VV 31. märtsi 2005. a istungi protokoll nr 15 päevakorrapunktiga nr 2 heaks kiidetud „Merekeskkonna kaitse parema korraldamise tegevuskavas aastateks 2005–2007“. Nimetatud tegevuskava punktis 4.1. on *KKM*le antud ülesanne valmistada ette materjalid, et Eesti Vabariik saaks *AFS* konventsiooni ratifitseerida. Seaduse eelnõu on Riigikogus menetluses ning prognoositavalt jõuab lõppfaasi 2008. aasta lõpuks.

3.4.6. 2004. aasta rahvusvahelise konventsiooniga laevade ballastvete ja setete kontrolli ja käitlemise kohta (International Convention for the Control and Management of Ships' Ballast Water and Sediments, edaspidi BMW konventsioon) ratifitseerimise materjalide ettevalmistamine (Rakenduskava tabelis punkt nr 4.6.)

Läänemere tegevuskava põhiselt peavad HELCOMi osalisriigid BMW konventsiooni ratifitseerima aastal 2010, kuid mitte hiljem kui 2013. a. Ratifitseerimine on sätestatud VV 31. märtsi 2005. a istungi protokollis nr 15 päevakorrapunktiga nr 2 heaks kiidetud „Merekeskkonna kaitse parema korraldamise tegevuskavas aastateks 2005-2007“. Nimetatud tegevuskava punktis 4.2. on KKMle antud ülesanne valmistada ette materjalid, et Eesti Vabariik saaks BMW konventsiooni ratifitseerida.

KKM alustas 2006. aastal ettevalmistusi nimetatud konventsiooniga ühinemiseks. Mereteadlaste poolt on läbi viidud uurimustöö laevade ballastvete võimalike vahetusalade kohta merel.

Lisaks on vaja läbi viia põhjalik analüüs, mis võimaldaks teha järeldusi alljärgnevas osas:

5. millised muudatused on vaja sisse viia siseriiklikusse õigusesse;
6. millised konventsiooni rakendamist kindlustavaid tegevusi on vaja läbi viia laevaomanikel ja sadamates;
7. millised eelarvelisi kulutusi on riigil oodata seoses konventsiooni ratifitseerimisega.

3.4.7. Tugevdada järelvalvet reostustõrjeks valmisoleku üle sadamates ja tagada sanktsioonide rakendamine kehtiva korra rikkumiste korral (Rakenduskava tabelis punkt 4.7.)

KKM vaatab üle kõigi sadamate reostustõrje plaanid ja reostustõrje tehnika nimekirjad. Asjakohast järelvalvet teostab Keskkonnainspektsioon (edaspidi KKI).

SIMi vastutusala:

3.4.8. Rannikureostuse avastamise ja likvideerimise võimekuse tagamine (Rakenduskava tabelis punkt 4.8.1.-4.8.5.)

Rannikureostuse likvideerimise võimekuse tõstmise vajadus on paika pandud Riigikogu 10. juuni 2008. a otsuse „Eesti turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015 heakskiitmine“ punktiga 25.7.

Rannikureostuse likvideerimise varustus soetatakse Euroopa Regionaalarengufondi (edaspidi ERF) vahenditest. Rannikureostuse likvideerimise võimekust mõõdetakse kilomeetrites, mis suudetakse 48 tunni jooksul (valgel ajal) puhastada. Kui hetketase (2008. a) on võimekus 1,0 km 48 tunni jooksul, siis ERF vahendite kasutamisel on eesmärgiks võetud aastaks 2015 sihttase 2,0 km 48 tunni jooksul (valgel ajal).

Sihttaseme saavutamiseks tuleb hankida varustust ja koolitada reostustõrje- ja päästetöödel rakendatavaid isikuid. Rannikureostuse kokkukorjamine on oma olemuselt rohkelt inimressurssi ja aega nõudev käsitsitöö, seega on sihttaseme saavutamiseks planeeritud vajalik vabatahtlike kaasamine.

Päästamet kavatseb koolitada 1500 vabatahtlikku, eesmärk on seatud SIMi valitsemisala arengukavaga aastateks 2009–2012.

Hangitavate vahendite nõuetekohaseks ladustamiseks ning nende efektiivseks ja kiireks kasutamiseks on vaja tagada logistika- ning juhtimisalane võimekus. Seega on vajalik arendada päästealast logistikasüsteemi ning laiendada Kose logistikakeskust.

Rannikureostuse korjeks tuleb hankida naftareostuse korjetööde seadmed ja vahendid

(käsitsitöö vahendid), kaasatavatele isikutele isikukaitsevarustus, poomisüsteemid, eritranspordivahendid, puhastusseadmed ja abiseadmed.

Raskesti ligipääsetavates piirkondades (väikesaartel, metsas, rabas) päästetööde alustamiseks vajamineva aja lühendamiseks on vajalik juurde hankida eritranspordivahendeid nagu paadid, amfiibsõidukid ning muud suure läbivusvõimega transpordivahendid.

3.4.9. Merereostuse avastamise ja likvideerimise võimekuse tagamine (Rakenduskava tabelis punkt 4.9.1.-4.9.3.)

Merereostuse likvideerimise võimekuse tõstmise vajadus on paika pandud Riigikogu 10. juuni 2008. a otsuse „Eesti turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015 heakskiitmine“ punktidega 25.7. ning eesmärgid on loetletud elukeskkonna arendamise rakenduskavas ning SIMi valitsemisala arengukavas 2008-2011 sisejulgeoleku tegevusvaldkonna meetme 2.3.5. „Integreeritud piirihaldus“ punktides 5 ja 6 (edaspidi *SVAAK*).

Merereostuseks valmisolek on Eestis seni olnud puudulik. Varustus ulatuslike reostuste avastamiseks, lokaliseerimiseks ja kõrvaldamiseks on ebapiisav. Puudub infrastruktuur reostustehnika hooldamiseks ja ladustamiseks.

Vastavalt *SVAAK*-le on merereostuse likvideerimise võimekuse arendamisel järgmine eesmärk: merereostuskorje võimekus 1,8 km² mereala katmiseks 12 tunni jooksul peab aastaks 2010 suurenema 40%. Eesmärgi saavutamiseks:

- reostustõrje võimekuse tõstmiseks tuleb parandada infrastruktuuri, soetada reostustõrjetehnikat ja vahendeid (sh reostuskorjelaevu);
- tuleb hankida kaugsensoorsed seirevahendid reostusseiret teostavatele lennuvahenditele;
- tuleb korraldada merereostuse tõrje alast väljaõpet.

Vastavalt *SVAAK*-le:

1. Aastatel 2008–2010 planeeritakse täiendada helikopteriparki, millega tagatakse kuni aastani 2010 Tallinna piirkonnas ja 2010. aasta lõpuks ka saarte ja Lääne-Eesti piirkonnas reostuskohale jõudmine 45 minutiga;
2. Planeeritud on ressursid naaberriikide reostustõrje laevade ja tehnika kaasamiseks: 3 Soome reostustõrjealust ja 2 EMSA tankerit, mis tagavad kuni 5000 tonnise reostuse likvideerimise merealadelt 2 ööpäeva jooksul;
3. 2009. aastaks on planeeritud soetada rannikureostuse likvideerimisel osaleva personali tarbeks ühekordseid isikukaitsevahendeid umbes 500 komplekti.

Merekeskkonnas toimunud õnnetuste ohjeldamisele kaasamiseks koostöölepe sõlmimine Veeteede Ameti ja Piirivalveameti vahel. Koostöölepe peaks käsitlema muuhulgas mereabi teenuse korraldamist ja varjumispaikade kasutamist ning mitmeotstarbelise laeva EVA-316 kasutamist reostustõrjeks.

4. Eelnõu terminoloogia

AFS konventsiooni nimetuses kasutatav sõnühend *anti-fouling system* on käesolevas eelnõus tõlgitud kui *kattumisvastane süsteem*. Alternatiividena kaaluti ka selliste tõlgete kasutamist nagu *veeorganismide tõrje süsteem* ja *reostusvastane süsteem*. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 782/2003 tinaorgaaniliste ühendite keelamise kohta laevadel on võetud aluseks just need kaks viimatimainitud terminit. Väljend *reostusvastane süsteem* võib olla eksitav, kuna reostust peetakse reeglina laevalt lähtuvaks, samas peab laevale kantav süsteem ära hoidma laevakere veeluse osa kattumise veeorganismidega.

5. Vastavus Euroopa Liidu õigusele

Plaani eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega ega ole vastuolus EL õigusaktidega.

6. Mõju

Läänemeri on unikaalne ja kontrollimatust inimtegevuse mõjust kergesti haavatav merepiirkond. 1974. a võeti vastu Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsioon, mis ajakohastati 1992. a.

Konventsiooni ühe tegevusena võeti vastu 15.11.2007. a Läänemere tegevuskava, mis näeb ette kõigi suuremate merekeskkonna probleemide lahendamise aastaks 2021.

Läänemere tegevuskava rakendamise esimese faasina koostas Eesti Läänemere tegevuskava rakendusplaani aastateks 2008–2011. Nimetatud plaan hõlmab mitme ministeeriumi valdkondlikku tegevust, mille raames parendatakse merekeskkonna seisundit, eesmärgiga jõuda Läänemeres hea veekvaliteedi seisundini aastaks 2021.

7. Rakendamiseks vajalikud kulutused

Merekaitsealaste rahvusvaheliste konventsioonidega ühinemise eelnõude ettevalmistamine aastatel 2008–2011 ei nõua täiendavalt lisakulutusi ja kaetakse ministeeriumide vastava valdkonna juba planeeritud eelarvest.

Läänemere keskkonna seisundi üldine parandamine eeldab kõigilt HELCOMi riikidelt panust läbi uute investeeringute. Tegevus on kavandatud põhiliselt välisabi ja juba varem planeeritud riigieelarve eraldiste arvel. Kulutustest annab ülevaate valitsuse protokollilise otsuse eelnõule lisatud rakendusplaani.

8. Jõustumine

Läänemere tegevuskava rakendusplaani aastateks 2008–2011 eelnõu on kavas läbi vaadata Vabariigi Valitsuse detsembri 2008. a istungil.

9. Eelnõu kooskõlastamine

Läänemere tegevuskava rakendusplaani aastateks 2008–2011 eelnõu saadeti kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile, Põllumajandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Siseministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile. Kooskõlastamisel esitatud ettepanekute arvestamise kohta on seletuskirjale lisatud vastav tabel.

Jaanus Tamkivi

Minister

Kooskõlastusringil esitatud ettepanekute ja märkuste arvesse võtmise või arvesse võtmata jätmise TABEL

<i>Märkus nr</i>	<i>Asutus</i>	<i>Esitatud ettepanek või märkus</i>	<i>Arvesse võtmise või arvesse võtmata jätmise põhjus</i>
1	Justiitsministeerium (edaspidi JM)	Teeme ettepaneku asendada sõnapaar „ellurakendamise plaan“ VV määruses „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise ja hindamise ja aruandluse kord“ kasutatava terminiga „rakendus-plaan“, et oleks tagatud ühtne terminikasutus. „Ellurakendamine“ on liiane sõnakasutus. Lisaks on rakendusplaani päises selle sõna kirjaviis vigane.	ARVESTATUD Nimetus korrigeeritud vastavalt soovitusesele.
2	JM	Seonduvalt rakendusplaani p-s 1 nimetatud tegevusega valmistada ette keskkonnaministri määrus loomapidamislubade andmiseks märgime etteruttavalt, et kui-võrd haldusmenetlust reguleerib peamiselt haldusmenetluse seadus, siis erisused sellest peavad olema samuti sätestatud seaduse tasandil. Sellest tulenevalt tuleb seaduse tasandil sätestada näiteks loa saamise tingimused, loa andmisest keeldumise ja loa kehtetuks tunnistamise või muutmise alused ja muud normid, mille reguleerimine määruses ei ole lubatav.	ARVESTATUD KKM on ettevalmistamas vastavasisulise veeseaduse muutmise seaduse eelnõud, mis jõuab menetlemisele Riigikogusse 2008 aasta teises pooles. Vajaliku keskkonnaministri määruse ettevalmistav menetlus on planeeritud 2009 aastasse.
3	JM	Juhime ka tähelepanu, et kuigi rakendusplaani näeb ette ühe tegevusena hädaolukorras valmisoleku seaduse ja eriolukorra seaduse integreerimise üheks seaduseks ning uue tervikteksti koostamise, ei asenda see kohustust enne seaduse eelnõu väljatöötamisega alustamist selle väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamist JM-ga. Väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamise käigus hindab JM seda, kas püstitatud eesmärgi saavutamiseks on pakutud õiguslikud lahendused vajalikud ja kas sellised lahendused sobivad meie õigussüsteemi.	ARVESTATUD Kommentaar on teadmiseks võetud ning arvestatakse ning konsulteeritakse vastava eelnõu algatamise käigus.
4	PM	Seletuskirja lk 4 punktis 3.1.7 on ekslikult märgitud mahepõllumajandusliku maa pindalaks 2007. aasta seisuga 72 800 ha. 31. detsembri 2007. aasta seisuga oli mahepõllumajanduse registri andmetel mahepõllumajandusliku maad kokku 81 528 ha.	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.
5	PM	Lehekülje 6 punkti 3.2.3 kohaselt töötab PM välja riikliku strateegia tkv-st lähtu-	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.

<i>Märkus nr</i>	<i>Asutus</i>	<i>Esitatud ettepanek või märkus</i>	<i>Arvesse võtmise või arvesse võtmata jätmise põhjus</i>
		vate keskkonnaohtude ohjamiseks. EK töötab kuuenda keskkonnavalase tegevusprogrammi alusel välja Pestitsiidide Säästva Kasutamise Temaatilise Strateegia, mille raames on sätestatud selle üldised ja konkreetset eesmärgid. Temaatilise strateegia üldine eesmärk on vähendada pestitsiidide mõju inimeste tervisele ja keskkonnale ning saavutada pestitsiidide (esialgu keskendutakse ainult tkv-le) säästvam kasutamine ja oluline on ka üldine pestitsiidide kasutamise ning riskide vähenemine, arvestades siiski kohalike taimekaitse vajadustega. Nimetatud strateegia alusel töötab komisjon välja direktiivi eelnõu, mis kohustab liikmesriike koostama riiklikke tegevuskavasid määrates nendega kindlaks eesmärgid meetmed ja ajakava, pestitsiidide kasutamisest inimese tervisele ja keskkonnale tulenevate mõjude ja riskide vähendamiseks. Sellest tulenevalt töötab PM välja tegevuskava tkv-te kasutamisest inimese tervisele ja keskkonnale tulenevate riskide ja mõjude vähendamiseks.	
6	PM	Lehekülje 6 punktis 3.2.4 on ekslikult märgitud, et põllumajandusministri 10. märtsi 2005. a määrusega nr 23 „Nõuded väetise koostisele väetise liikide kaupa“ hinnatakse väetises sisalduva Cd mõju haritavale maale (mullale) ning inimese tervisele ja keskkonnale. Nimetatud määrus kehtestab vaid nõuded väetise koostisele. Põhimõtte, et väetis peab olema nõuetekohase kasutamise korral ohutu inimese ja looma elule ja tervisele, samuti varale ja keskkonnale, tuleneb „Väetise-seaduse“ §-st 6. Palume täpsustada punkti 3.2.4 sõnastust.	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.
7	PM	Lehekülje 13 punktis 3.3.24 on öeldud, et meetme 6.5 raames saab rahastada kalanduspiirkondade jätkusuutlikku arengut. „Euroopa Kalandusfondi 2007—2013 rakenduskava“ järgi toetatakse Euroopa Kalandusfondist viit prioriteetset suunda, kuid sellise numbriga meede siin puudub. Jääb arusaamatuks, millist meedet siin täpselt mõeldakse. Kalanduspiirkondade jätkusuutlikku arengut toetatakse 4. prioriteetse suuna alt, täpsemalt meetme 4.1 raames.	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.
8	PM	PM on enamus vastavasisulisi märkusi selletuskirja kohta teinud juba eelnõu eel-	ARVESTATUD OSALISELT

<i>Märkus nr</i>	<i>Asutus</i>	<i>Esitatud ettepanek või märkus</i>	<i>Arvesse võtmise või arvesse võtmata jätmise põhjus</i>
		kooskõlastamise käigus oma 17.04.2008. a kirjaga nr 10.1-2/1280-1, kuid nendega ei ole arvestatud ega esitatud ka mitte-arvestamise põhjendusi.	PM esitas põhjaliku, detailirohke selgituse. Seletuskirja eesmärgist tulenevalt ei olnud põhjendatud informatsiooni sellise detailsusega esitada.
9	Rahandusministeerium	Kooskõlastamisele esitatud „Läänemere tegevuskava ellurakendamise plaanis aastateks 2008-2011” (edaspidi ellurakendamise plaan) on finantsressursside vajadus toodud läbivalt välja vaid koondsummana kogu tegevuse elluviimise kohta. Puudub ülevaade, milline on rahaliste vahendite vajadus aastate lõikes allikate kaupa (sh välisvahendid), uued algatused eraldi välja tooduna. Palume selles osas ellurakendamise plaani täiendada, vastasel juhul on riigieelarvest aastate lõikes vahendite kavandamine raskendatud. Ellurakendamise plaan on valdkondlik juhtimisdokument, mille alusel toimub ressursside kavandamine, tegevuste elluviimine, nende koordineerimine ning hilisem seire ja aruandlus.	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.
10	Rahandusministeerium	Ellurakendamise plaanis alateema „Ohtlikud ained” tegevuste maksumuste kogusumma ei vasta koondtabelis lk 4 toodud maksumusele. Palume Teil ellurakendamise plaani tegevuste maksumused ja kogusummad üle kontrollida. Ellurakendamise plaani finantsvahendite koondtabel peab olema vastavuses tegevuste maksumustega.	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.
11	Rahandusministeerium	Teeme ettepaneku VV istungi protokollilise otsuse eelnõus asendada punkt 2 „Riigieelarvest eraldatakse igal aastal vahendid tegevuskavas seatud eesmärkide saavutamiseks vastavalt riigieelarve võimalustele” järgmiselt: „Rakendusplaani elluviimiseks kavandavad tegevuste eest vastutavad ministeeriumid finantsvahendid igaaastaselt vastava ministeeriumi riigieelarve piirsumma raames”.	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.
12	Rahandusministeerium	Lähtudes VV 13.detsembri 2005.a määrusest nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord” (edaspidi määrus) teeme ettepaneku nimetada „Läänemere tegevuskava ellurakendamise plaan aastateks 2008-2011” ümber järgmiselt: „Läänemere tegevuskava rakendusplaani aastateks 2008-2011”.	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.
13	Rahandusministeerium	Teeme ettepaneku täiendada ellurakendamise plaani lisades sellele lühikokkuvõtte Läänemere tegevuskavast või vähe-	ARVESTATUD Korrektsoon teostatud.

<i>Märkus nr</i>	<i>Asutus</i>	<i>Esitatud ettepanek või märkus</i>	<i>Arvesse võtmise või arvesse võtmata jätmise põhjus</i>
		malt viite kohale, kus eelnimetatud dokumendi terviktekst leitav on. See aitab erinevatel osapooltel paremini mõista ellurakendamise plaani olemust ja vajadust ning loob eeldused dokumendi edukaks rakendamiseks.	
14	Rahandusministeerium	Palume lisada ellurakendamise plaani iga alateema juurde (lk 5, 8, 14 ja 33) ka Läänemere tegevuskavas alateema kohta seatud eesmärgid ning indikaatorid koos alg- ja sihttasemetega. Selliselt on kõikidel partneritel teada, milline on soovitud seisund, mille saavutamisse antud tegevused panustavad ning milliste indikaatoritega saab mõõta eesmärgi saavutamise taset.	ARVESTATUD Korreksioon teostatud.
15	Rahandusministeerium	Ellurakendamise plaanist ei selgu täpselt, mille poolest erinevad sisuliselt üksteisest veerud „tegevuse nimetus” ja „tegevused”. Lisaks on veerus „tegevuse nimetus” tegevuste detailsuse aste väga erinev – osaliselt on need sõnastatud pigem tegevuste kogumitena ehk meetmetena ning osaliselt väga detailselt. Teeme ettepaneku jätta tabelist välja veerg pealkirjaga „tegevuse nimetus” ning koondada sarnased tegevused ühtseteks tegevuste kogumiteks ehk meetmeteks, mille all oleks välja toodud konkreetsed tegevused. Samalaadset ülesehitust jälgib ka Läänemere tegevuskava.	ARVESTATUD Korreksioon teostatud.
16	Rahandusministeerium	Palume täiendada ellurakendamise plaani veergu „Seostatus valdkonna või ministeeriumi arengukava vms kavaga”, lisades „Eesti maaelu arengukava 2007-2013” (edaspidi MAK) kaudu rakendatavatele tegevustele viide konkreetsele MAKi meetmele (nt alateema „Eutrofeerumine” tegevused 10-14) ning sama vastavalt ka Euroopa Kalandusfondi ja KKM arengukava kaudu elluviidavate tegevuste puhul. Samuti lisada „Seostatus valdkonna või ministeeriumi arengukava vms kavaga” ellurakendamise plaani tegevustele, millel hetkel ei ole neid välja toodud (nt alateema „Ohtlikud ained” tegevused 7 ja 8). Täpsustamist vajab ka veerg „rakendus-aasta”, kuna mõnel puhul ei ole tegevuse elluviimise aega määratud.	ARVESTATUD Korreksioon teostatud.
17	Rahandusministeerium	Ellurakendamise plaani eelnõu seletuskirja punktides 3.4.7 ja 3.4.8 viidatakse „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013“ Elukeskkonna arendamise rakenduskavale (edaspidi EARK), kui dokumendile, mis seab ranni-	ARVESTATUD Korreksioon teostatud.

